

SESMOND

Butlletí del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

Núm. 5

Novembre 2005

LA PARADA DE SESMOND

Un retorn històric que s'ha fet esperar

L'alegria que es manifestà a la tribuna del Congrés dels Diputats, el passat dia 15 de setembre, pels volts de la una del migdia, serà difícil d'oblidar per als qui formaven part de la comitiva de la Comissió de la Dignitat desplaçada a Madrid. El vot majoritari de la cambra a favor de retornar el gruix dels documents catalans espoliats per Franco permetia que, finalment, una reivindicació perseguida llargs anys es fes realitat. El primer que vingué al cap dels presents van ser tots els qui havien patit les conseqüències dels espolis —indirectament i directa— i tots els qui han lluitat per aconseguir el retorn dels documents des de la mort de Franco. Però també ens quedà la perplexitat de no saber exactament per què no tornen *tots* els papers.

Aquest retorn, a més de la reparació d'institucions, entitats i persones, significa també una reparació col·lectiva del Principat de Catalunya pel fet obvi que la requisita també es va fer contra el nostre dret a l'autogovern. Per això, ara serà el nostre govern nacional qui serà el receptor de tota la documentació i qui en farà la devolució. Això no treu que coincidim amb aquells qui diuen que la Llei aprovada no pot ser el tancament d'una porta i un punt i final al tema dels espolis franquistes i les seves macabres conseqüències. En aquest aspecte volem remarcar el deure especial que té el govern de la Generalitat Valenciana, tal com preveu la llei en una disposició addicional, d'establir amb el de l'Estat els mitjans per retornar tots els documents espoliats al País Valencià des dels centres d'espoli de Vinaròs, Castelló, Alacant i València. No fer-ho seria un acte contrari a l'acord pres la primavera del 2004, per unanimitat de les Corts Valencianes, de qui depèn la seva legitimitat avui. I un acte, també, contra el mateix poble que diu representar.

Per altra banda rebutgem que se'ns digui que no han de recuperar els seus documents ni els ajuntaments ni el Govern basc. Els "arguments" que s'han donat per justificar-ho són absurds i mostren tanta garreperia ideològica com insostenibilitat jurídica. Els ajuntaments són també institucions democràtiques que van ser desposseïdes de part dels seus arxius institucionals i, en recuperar el seu funcionament democràtic, tenen tot el dret a completar-los. No fer-ho seria refusar una afirmació de continuïtat democràtica i donar legitimitat a la persecució política franquista. Encara que hi hagi pocs documents de tipus municipal als arxius de l'Estat, caldria poder recuperar-los. Si l'Estat ha de retornar els documents de la Generalitat de Catalunya i de tots els particulars (partits, sindicats, particulars, etc.), és inconcebible que no es faci el mateix amb aquests i d'altres documents. Així ho hem fet constar des del primer moment.

Voldríem assenyalar, però, que entre la documentació que conforma el fons de la Generalitat, hi ha diversos documents relacionats amb Lloret, com una "Documentación varía relativa a incautaciones hechas en la comarca de La Selva. Caldes de Malavella-Maçanet de la Selva", uns "Expedientes de asuntos municipales de la comarca de La Selva. Amer - Sant Miquel de Cladells" i "Expedientes de constitución de ayuntamientos de la comarca de La Selva. Lloret

de Mar - Vilobí d'Onyar". Esperem que, ben aviat, els ciutadans que ho desitgin puguin estudiar-los i analitzar-los convenientment al nostre Arxiu Nacional de Catalunya.

Com a reflexió global sobre el que fins ara ha significat la lluita pel retorn dels papers, cal dir que és un episodi que hem d'inserir en una àmplia operació encaminada a recuperar la memòria històrica i a fer justícia —sens ànim de revenja ni oblit de cap víctima de la violència— a tots els qui encara no han estat prou reconeguts. Quan Xile i Argentina estan en un procés clar de demanar responsabilitats per les barbaritats de Pinochet i Videla, i quan Àfrica del Sud fa una dècada que ja va cloure el procés catàrtic de rehabilitació de les víctimes de l'apartheid amb judicis —més morals que no punitius— als seus botxins, no pot ser que encara s'actüi amb acomplexament davant dels sectors nostàlgics del franquisme. La vergonya és que casos com els dels "Papers" no es resolguessin fa trenta anys, l'endemà de morir Franco. El fet que s'hagi hagut d'actuar ara, i encara de forma imperfecta, demostra el greu dèficit democràtic que ha hagut de suportar l'Estat —i encara suporta— alhora que evidencia la falta de reconeixement que hi ha encara envers les víctimes del franquisme. No debades, el mes de juny passat, Marcelo Risi —destacat periodista uruguaià de la BBC— va descriure la Transició espanyola com "un cas insòlit d'impunitat". Cal esperar que, en el futur, no sols sigui una prioritat dels polítics esmenar-ho, sinó que a tots els catalans i catalanes se'ns assegurin les mateixes condicions de sostenibilitat nacional i respecte democràtic de què gaudeix la resta de ciutadans de les nacions lliures del món. Tornar *tots* els papers que Franco es va endur dels Països Catalans —i d'altres comunitats— en serà un bon punt d'arrencada, i caldrà estar-hi ben amatents.

Josep Cruanyes

Toni Strubell

Membres de la Comissió de la Dignitat

Façana principal de l'Arxiu de la Guerra Civil a Salamanca.
Procedència: www.esfazil.com/.../6300_archivo_salamanca.jpg

MEMÒRIA DEL SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL: 2004-2005 (gener-setembre)

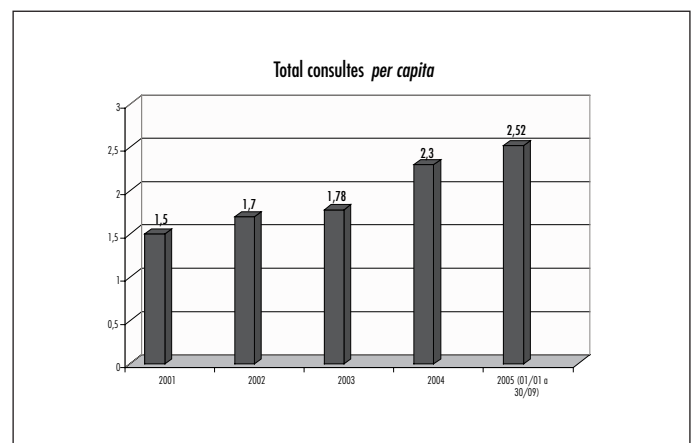
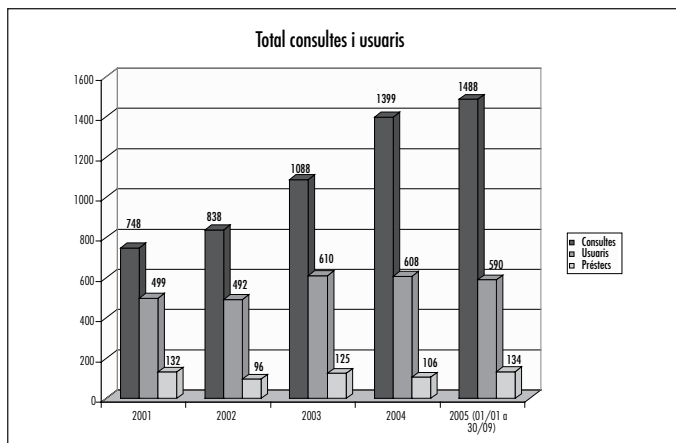
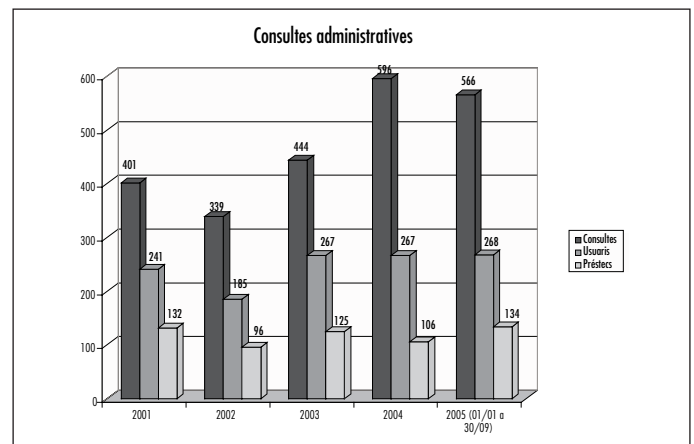
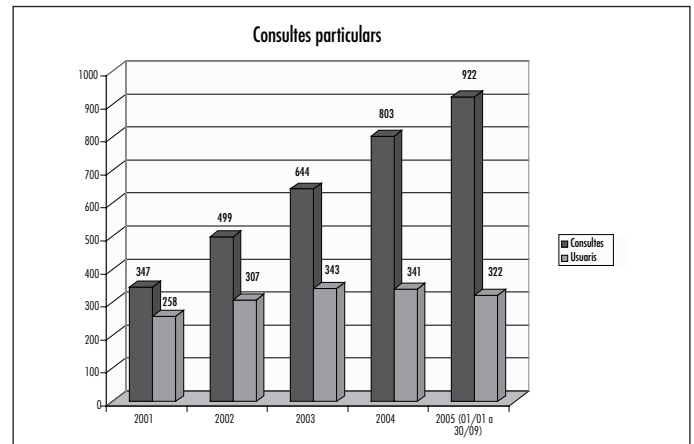
Els usuaris i les consultes

Evolució 2001 - 2005

La xifra total d'usuaris del Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar entre l'1 de gener de l'any 2001 i el 30 de setembre de l'any 2005 ha estat de 2.799 persones. Les consultes han pujat fins a les 5.561. Aquest fet ens ofereix una mitjana d'1,99 consultes per usuari, gairebé 2. La majoria de les consultes segueixen provenint dels usuaris particulars: en concret, 1.571 usuaris particulars (el 56,13%) que representen 3.215 consultes (57,81%). Els usuaris administratius han estat 1.228 (43,87%), amb un total de 2.346 consultes (42,19%). El més remarcable de l'últim exercici 2004, però, rau en el fet que mentre que la xifra d'usuaris ha estat pràcticament igual a la de l'any 2003 (608 contra 610), el nombre de consultes s'ha incrementat gairebé un 30%, passant de 1.088 a 1.399. Això vol dir que els usuaris consulten més unitats documentals. D'altra banda, cal assenyalar que en els nou primers mesos de l'any 2005 s'han fet més consultes que en tots els exercicis anteriors per separat, incloent l'exercici 2004.

Les xifres són clarament superiors tant per segments com fent el còmput de manera global. A tall de conclusió podem dir que aquestes xifres fan pensar que el Servei d'Arxiu és cada cop més conegut pels ciutadans i que els usuaris estan més assabentats de quin tipus d'informació poden trobar-hi.

Quant al segment de les consultes administratives, s'ha de parlar esmentant a l'important creixement de la utilització del préstec administratiu l'any 2005 respecte a l'exercici anterior, ja que en els primers set mesos de l'any s'han enregistrat més préstecs que tots els que es van formalitzar l'any 2004.

Usuaris i consultes en el període 2001-2005							
Any	Particulars		Administració			Total	
	Usuaris	Consultes	Usuaris	Consultes	Préstecs	Usuaris	Consultes
2001	258	347	241	401	132	499	748
2002	307	499	185	339	96	492	838
2003	343	644	267	444	125	610	1088
2004	341	803	267	596	106	608	1399
2005 (01/01 a 30/09)	322	922	268	566	134	590	1488
Total	1585	2794	1221	2199	586	2806	4993

Activitats de difusió

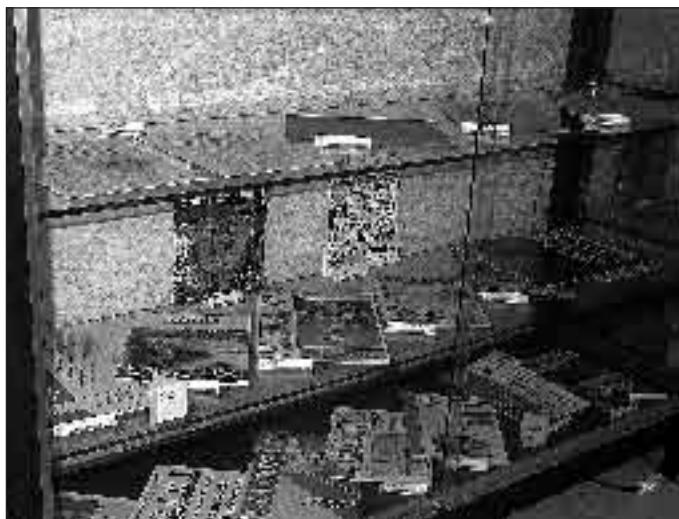
Des de l'últim trimestre del 2004 i fins el mes de setembre del 2005, el Servei d'Arxiu ha participat en diferents activitats destinades a la difusió dels diferents fons documentals que es conserven als nostres dipòsits.

Les mostres del servei d'arxiu

Des de ja fa uns anys, s'ha consolidat l'entrada a l'edifici del servei d'arxiu com un espai expositiu on es presenten diferents mostres documentals que pretenen il·lustrar al visitant sobre diversos temes vinculats amb els fons que es conserven al nostre arxiu municipal.

Durant l'any 2004 i bona part del 2005, es va muntar una exposició que vam titular "L'evolució de la imatge turística a la Costa Brava: 1930 – 2000". A la mostra apareixien diferents tríptics, fullletons i targetons de Lloret i d'altres indrets de la Costa Brava, on s'anunciaven platges, monuments, establiments turístics, comunicacions, gastronomia... Així, l'espectador podia constatar l'evolució gràfica i conceptual que, al llarg del segle XX, s'havia produït en el disseny i en els eslògans utilitzats per al reclam turístic. La majoria dels documents exposats procedien del fons Xiberta, que va ingressar en aquest servei d'arxiu a l'any 1997. D'aquesta petita mostra, se'n va fer ressò el diari *El Punt*, que va recollir aquesta informació en un reportatge que va aparèixer el dia 14 d'agost de 2005.

Recentment s'ha muntat una nova mostra expositiva titulada "120 anys de premsa local a Lloret de Mar". A partir d'aquesta exposició pretenem commemorar que l'1 de gener de 1885, ara fa 120 anys, va aparèixer el primer diari local: *El Lloretense*. A la mostra podreu contemplar diferents exemplars dels principals diaris i revistes que es van editar a la nostra població des del 1885: *El Lloretense*, *El Distrito Farnense*, *El Porvenir*, *El Iris*, *Aires Lloretencs*, *Lloret Deportivo*, *Tramuntana*, *Lloret Gaceta*...; també hem reservat un espai per a les publicacions més recents: *La Costa*, *Actual*, *Cel Obert*...; i, a més, per a les revistes o butlletins vinculats a diferents institucions o entitats: el butlletí municipal, les revistes escolars, la revista de l'associació de veïns, els butlletins turístics... Malauradament, però, hi ha algunes capçaleres de revistes o periòdics de les quals no tenim la col·lecció sencera i, per això, demanem la col·laboració ciutadana per tal que, si algú a casa seva té exemplars solts i no sap què fer-ne, penseu que podríeu ajudar-nos a completar algunes d'aquestes col·leccions. Per endavant... moltes gràcies.

Exposició al vestíbul de l'arxiu: 120 anys de premsa local a Lloret de Mar. Procedència: SdAAMLLM. Autor: J. Daban.

Presentacions d'àmbit arxivístic

El 26 de novembre de 2004 es va fer l'acte públic de cessió del fons documental del Sr. Agustí M. Vilà i Galí; que estava molt ben conservat, classificat; inventariat i escanejat... Entre els principals productors d'aquest fons documental cal destacar la documentació del capità Agustí Conill i Sala, del capità Antoni Vilà i Balmanya, dels germans Agustí i Antoni Vilà i Conill, de la família Saragossa, i altra documentació de la família Conill, Comes o Capdevila. Tot aquest fons ens mostra aspectes ben diferents sobre cadascuna d'aquestes famílies: l'activitat marinera (el procés de construcció de vaixells, la compra i venda de mercaderies, el repartiment de beneficis segons les parts en fusta i en mota...), la transmissió de patrimonis (herències, compravendes, dots...), els plecs, etc. Però, a banda del seu arxiu patrimonial, el senyor Vilà també va cedir la informació i documentació que havia anat recollint i fitxant per a l'elaboració dels seus estudis. Així, a través d'aquesta documentació, podem saber les fonts històriques d'on s'ha nodrit l'Agustí M. Vilà. D'altra banda, cal assenyalar que en el mateix acte es va fer la presentació del núm. 4 de la revista "Sesmond" i, tanmateix, la presentació de l'estudi realitzat pel mateix Sr. Vilà: "En el centenari del Col·legi de la Immaculada Concepció de Lloret de Mar", on s'analiza l'evolució i la trajectòria de la congregació de monges de la Immaculada Concepció a la nostra població.

Imatges de l'acte de cessió del fons documental del Sr. Agustí M. Vilà. Data: 26 de novembre de 2004. Autor: M. A. Comas.

El dia 29 de juliol de 2005 es va fer l'acte públic de cessió del fons documental del Gremi d'Hostaleria i del Gremi de Bars i Restaurants al Servei d'Arxiu Municipal. Aquest acte fou presentat pel Sr. Ignasi Riera, regidor de governació i de l'arxiu municipal, i tot seguit, el Sr. Joaquim Daban, arxiver municipal, explicà les característiques documentals dels dos fons. A continuació, s'iniciaren els parlaments del Sr. Josep Mas Llibre, que fou secretari de la primera junta directiva del Gremi d'Hotelers; del Sr. Santiago Ontañón, que havia estat president de Gremi d'Hotelers; i del Sr. Romà Ribas, que havia estat president fundador del Gremi de Bars i Restaurants. En aquests tres parlaments s'explicaren vivències i records sobre els inicis turístics de Lloret de Mar i també les dificultats i entrebancs que varen tenir ambdós gremis. Posteriorment, parlaren el senyor Enric Dotras, actual president del Gremi d'Hotelers; i el senyor Víctor Rodríguez, actual president de l'associació de Bars i Restaurants, que mostraren el seu agraïment a l'Ajuntament i la seva confiança que l'arxiu municipal custodiaria correctament aquests dos fons documentals. Finalment, tancà l'acte, en representació del senyor alcalde, la segona tinent d'alcalde, senyora Anna M. Gallart, que, a més d'explicar altres vivències personals sobre el món del turisme, de l'hostaleria i del gremi (atès que també en va ser presidenta), va agrair a les dues entitats el seu gest generós i, a més, va animar a d'altres entitats i hotelers que fessin cessió dels seus fons documentals a l'arxiu municipal.

Acte de cessió dels fons documentals del Gremi d'Hostaleria i del Gremi de Bars i Restaurants.
Data: 29 de juliol de 2005. Procedència: SdAMLLM. Autor: J. Padilla.

El dia 11 de setembre de 2005, a la sala d'actes de l'Ajuntament, es va fer l'acte públic d'entrega del fons de la Coral Unió Lloretenca. Com a símbol d'aquesta cessió, la presidenta d'aquesta entitat, senyora Remi Freixer, va fer entrega al senyor alcalde del primer àlbum d'imatges i documents de la Unió Coral Lloretenca, que abraça un període que va del 1951 al 1966. Aquesta cessió aporta una documentació molt interessant que permet conèixer molt més a fons la història del cant coral a Lloret entre els anys 1955 - 2005: els orígens de l'entitat, el nombre de cantaires i el nom dels diferents directors, les dificultats que hi havia per programar activitats durant el franquisme, la relació amb diferents compositors, l'evolució gràfica dels cartells i programes dedicats a la difusió del cant coral, l'esclat del moviment coral durant la transició democràtica,... Són, sens dubte, nous documents que es poden analitzar i estudiar amb detall, per tal que tots els ciutadans puguem conèixer la influència i l'evolució del cant coral en el nostre municipi. En aquest mateix acte es va fer la presentació dels treballs de restauració que s'han realitzat sobre el *Llibre del regiment y determinacions del Concell de la Universitat de la Vila de Lloret (1708 - 1807)*. Sobre aquest tema, el senyor Joaquim Daban, arxiver municipal, va fer una breu descripció del contingut del llibre i va explicar l'estat físic en què es trobava; i a continuació, la senyora Carme Bello, en representació de l'empresa Estudi-B2, encarregada de realitzar la restauració, va fer una excel·lent explicació sobre el procediment tècnic que s'havia seguit per a procedir a les tasques de consolidació i restauració del llibre esmentat.

Acte de cessió del fons documental de la Coral Unió Lloretenca.
Data: 11 de setembre de 2005. Autor: M. A. Comas.

Participació a programes i actes de caire popular

Del 2 al 4 de setembre, la població de Begur va acollir la II Fira d'Indians. Durant aquest cap de setmana es presentaren en aquesta localitat tot un seguit d'activitats que pretenien recordar l'època en què milers de catalans van anar a fer fortuna a les *Amèriques*. En aquesta edició, però, la Fira dels Indians comptava amb una novetat important: la celebració del I Fòrum de Municipis Indians, on es convidaren deu municipis catalans que haguessin tingut una estreta relació històrica amb Cuba: Begur, Palafrugell, Santa Coloma de Farners, Tossa de Mar, Blanes, Canet de Mar, Mataró, Sitges, Vilanova i la Geltrú i Lloret de Mar. Durant aquests tres dies, els deu municipis van presentar, en uns estands situats a prop de la fira, un recull de les iniciatives i materials —llibres, cartells, tríptics, opuscles, etc.— que han estat editats a la seva població i que tinguessin relació amb el fenomen indià. L'acte central del fòrum va ser una taula rodona on els

Acte públic de presentació de la restauració del llibre d'actes de l'antiga universitat de Lloret (1708-1808).
Data: 11 de setembre de 2005. Autor: M. A. Comas.

representants dels deu municipis van explicar els fets històrics, els personatges i el patrimoni que vinculava la seva població amb el món dels *americanos* i, a continuació, es van presentar tot un seguit de projectes per tal de potenciar la recerca, la difusió i la conservació del patrimoni dels indians. En aquest acte, la nostra població fou representada per la senyora Laura Bertran, regidora de cultura, i el senyor Joaquim Daban, arxiver municipal, que explicaren els orígens indians del nostre municipi i els projectes que s'han endegat per tal d'assegurar la conservació i difusió del patrimoni lloretenc vinculat al món dels *americanos*.

Propostes didàctiques i educatives

El mes de juny del 2005 varen visitar les instal·lacions del Servei d'Arxiu Municipal els alumnes de 1r d'ESO de l'Institut Coll i Rodés. Les visites estan coordinades pel professor Josep Vilanova i es procuren mostrar als alumnes les diferents dependències d'aquest servei: se'ls expliquen les tasques que s'hi porten a terme, se'ls passa una projecció d'imatges, se'ls mostren diferents suports documentals i se'ls preparen alguns exercicis breus per tal d'iniciar-los en la investigació i l'anàlisi dels documents històrics.

Imatges de les visites dels alumnes de l'Institut Coll i Rodés al Servei d'Arxiu.
Data: juny del 2005. Autor: J. Daban

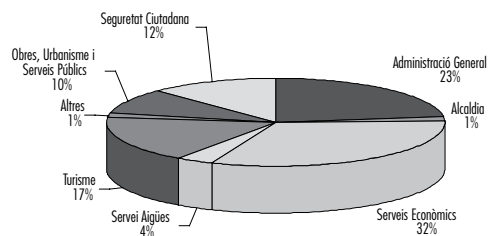
Els ingressos documentals

Les transferències administratives: 2004-2005

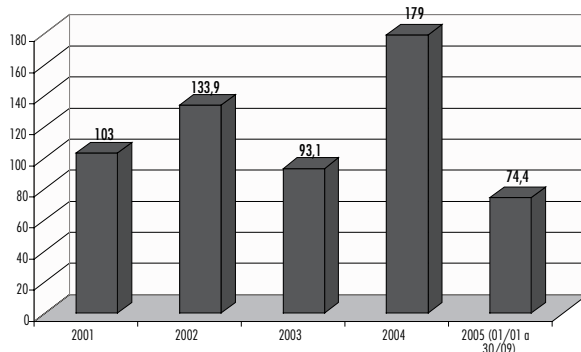
La xifra total de metres lineals de documentació administrativa ingressada al Servei d'Arxiu Municipal en els últims dos anys ha estat de 253,4. D'aquests, 179 corresponen a l'exercici 2004 i 74,4 als nou primers mesos del 2005. L'any 2004 es converteix així en l'exercici amb un nombre més elevat de metres de documentació ingressats des de l'obertura del servei, tot superant els 165 metres de l'exercici 1997. El 2005, en canvi, porta camí d'experimentar una baixada notable a causa, principalment, de l'esgotament progressiu de l'espai disponible a les instal·lacions actuals per emmagatzemar més documentació. Es preveu que abans que acabi l'any els dipòsits actuals quedaran plens. Tot i la disminució obligada, l'exercici 2005 serà comparable amb probabilitat al del 2002, que es va situar en 133 metres i roman com a tercer any amb més ingressos ordinaris.

L'anàlisi de la documentació transferida al llarg del bienni, segons les àrees municipals remittents, ofereix uns resultats anàlegs als d'anys anteriors. Serveis Econòmics encapçala la llista amb 79,8 metres, més del 30 per cent del total. Administració General ocupa la segona posició amb una certa distància (58,4 metres, un 23%). Molt a prop trobem Turisme, que incrementa el nombre de metres transferits amb motiu de la desaparició de les oficines de què disposava a l'antiga i enderrocada terminal d'autobusos (43 metres, prop del 17%). Obres, Urbanisme i Medi Ambient retrocedeix força, passant del tradicional 20% a un 10%. Trobem l'explicació en la nova disponibilitat d'espai amb què compta l'àrea a l'avinguda de les Alegries. De la resta d'àrees destacarem la pujada de Seguretat Ciutadana, que se situa amb un 12% del total de metres transferits.

Transferències administratives 2004 i 2005 (01/01 a 30/09)

Transferències administratives (en ml)

Transferències administratives 2004 i 2005 (01/01 a 30/09)			
Àrea	Metres lineals	Metres lineals	Percentatge
Secretaria	8		
Personal	4,3		
Governació	10,9		
Registre	18,9		
Cultura i Ensenyament	12,2		
OIAC i OMIC	2,4		
Arxiu	1,8		
Subtotal Administració General		58,5	23,06
Alcaldia	3,6		
Subtotal Alcaldia		3,6	1,38
Rendes	43,9		
Tresoreria	20		
Recaptació Executiva	15,9		
Subtotal Serveis Econòmics		79,8	31,52
Obres Edificació	14,2		
Infraestructures	8		
Activitats	2,3		
Subtotal Obres, Urbanisme i Serveis Públics		24,5	9,68
Polícia Local	30,7		
Subtotal Seguretat Ciutadana		30,7	12,12
Servei d'Aigües	9,7		
Subtotal Servei d'Aigües		9,7	3,83
Turisme	43		
Subtotal Turisme		43	16,98
Altres: Impremta	3,2		
Altres: Agenda Local XXI	0,4		
Subtotal Altres		3,6	1,42
TOTAL		253,4	99,99

Els ingressos extraordinaris: 2004-2005

Els ingressos extraordinaris s'han consolidat com una de les formes d'entrada de documentació més importants, no tant pel volum que representa sinó per la varietat, la quantitat i la qualitat de les donacions i cessions produïdes, cada cop més àmplies i diverses. Són, per tant, un bon indicador de la creixent preocupació dels ciutadans respecte a la protecció dels seus patrimonis documentals particulars i de la confiança que disposen en un servei que pertany a tots.

L'any 2004 va estar protagonitzat per les donacions efectuades per algunes de les entitats més característiques de la població: els Amics de la Sardana, la Confraria de Pescadors... Quant als fons personals i patrimonials, els de més volum van ser els aportats de manera progressiva per Agustí Maria Vilà i Galí i Àngel Martínez de Laguardia.

Aquest any 2005 han entrat també el fons documental de l'Associació de Bars i Restaurants, de l'Associació Coral Unió Lloretenca i part de l'arxiu filmic de TV Lloret, així com un gran nombre d'aportacions de petit volum que, sumades, signifiquen una xifra important de documents que queden a l'abast del públic. Cal parlar també de la última entrada enregistrada, corresponent al fons de la mestra d'escola Àngels Alemany, la qual ha donat nom al nou centre d'ensenyament primari de la vila.

Exercici 2004 (01/10 al 31/12)

—Sr. Pere LLEVA: recull de premsa, *Un arte de pesca amenazado de desaparecer en Lloret*, article d'Esteve Fàbregas i Barri publicat al diari *Los Sitios* de Girona (f) (1955 circa).

—Sr. Agustí Maria VILÀ i GALÍ: col·lecció de monografies d'estudis locals i comarcals; Full parroquial (2004); prospectes de les activitats de l'APAC (Associació Popular Amics Cultura; 1987-1996); correspondència, nades (2002-2003).

—Club Marina Casinet: Monografia *Martirià Botet i Rosals, armador i navilier de Lloret*, d'Agustí Maria Vilà i Galí, publicació núm. 16 del Club (2004).

—Sr. Josep Lluís BORDALLO: programa del 4t Ral·li Lloret de Mar Costa Brava (1992).

—Sr. Josep RIBERA: guió radiofònic *Sardanes a Lloret*, programa núm. 390 emès l'11 d'abril del 1999, *El castell d'en Plaja i L'hotel Rosamar* (f) (1999).

—Sra. Maria del Roser RIBOT i PARÉS: recull de premsa, article *La casa de Marina* de Joan Domènech i Moner, Esteve Fàbregas i Barri i José Antonio Domingo, publicat al diari *El Noticiero Universal* de Barcelona el 30 de novembre de 1968 (f).

—Sr. Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: Imatge fotogràfica diürna exterior sobre l'acció del temporal sobre el passeig d'Agustí Font a l'alçada de la Casa de la Vila (1945 circa).

—Sra. Maria Núria ANGLÈS i DOMÈNECH: Bloc de postals amb vistes de l'ermita de Santa Cristina, autor L. Roisin (1920 circa).

Exercici 2005 (01/01 a 30/09)

—Sr. Josep Lluís BORDALLO: acta de constitució de la mesa electoral per a les eleccions municipals de 1909.

—Família MITJÀ I BALLADA / ARXIU MUNICIPAL DE TOSSA DE MAR: material de promoció turística; 12 fulletons dels transports marítims amb aturada a Lloret; 2 fulletons del Patronat Municipal de Turisme; 2 fulletons de l'establiment *El Relicario* (1990-2000).

—Sr. Joan DOMÈNECH i MONER: escrit *Com jo vaig viure la guerra 1936-1939. Memòries* de mossèn Narcís Gispert i Regualta (f) (1987); Quaderns de la Revista de Girona, núm. 37 (Els monuments megalítics), 70 (Osor), 75 (Les campanes), 81 (Santa Pau), 82 (Els museus) i 97 (Els centres d'estudis) (2004-2005).

—Sr. Àngel MARTÍNEZ de LAGUARDIA: col·lecció d'imatges fotogràfiques sobre el procés de recuperació i restauració de la coberta de l'església parroquial de Sant Romà (2004-2005).

—Sr. Agustí Maria VILÀ i GALÍ: Full parroquial, (2005); fons familiar Vilà i Galí, instruments de descripció; cedulari de vaixells vuitcentistes de l'arxiu del Museu Marítim de Barcelona; fitxer de vaixells diversos construïts a Lloret i de lloretencs no construïts a Lloret; fitxer de capitans i parçoners lloretencs de vaixells no construïts a Lloret; fitxer de bergantins i pollacres construïts a Lloret (1980-1990); correspondència, subfons de la família Surís; documentació cedida per Agustí Maria Vilà i Galí, el qual la va rebre del Sr. Fàbregas, fill d'en Daga; esborranys manuscrits propis amb la relació d'entrades i sortides de vaixells entre 1800-1805; prospectes i fullons de l'APAC i la Penya Xino Xano (1984-1990); documentació diversa referent a Ramon Bonhome i Salvador Burcet (f) (1944-1952).

—ASSOCIACIÓ DE BARS I RESTAURANTS DE LLORET DE MAR: fons documental del Gremi de Bars i Restaurants de Lloret de Mar (1975-2004).

—Sr. Isidor LLORCA i DVP Digital Video Producció, SL: 65 unitats de DVD amb la programació de TV Lloret de l'01/12/2004 al 30/04/2005.

—ASSOCIACIÓ CORAL UNIÓ LLORETENCA: fons documental de l'entitat (1850 circa - 2005).

—Sr. Jordi DRAPER i COSTA / PENYA XINO XANO: col·lecció de calendaris editats per la Penya Xino-Xano (1993-2005).

—Sr. Carles MACIÀ i ALDRICH: fons documental de la família Macià i Aldrich; escrits diversos; un rebut de 1884 i un opuscle de l'Obreria Santa Cristina de 1946; un pergami (f) i dos CD ROM (*Memoria Ecclesiae i Guía de los archivos de la Iglesia en España*) (1539-2000); còpies i microfilms de documents amb informació sobre Lloret que es troben a d'altres arxius catalans.

—Sr. Albert BATLLE i MARLÈS: partitures de composicions musicals amb música de Narcís Frigola i Fajula i lletres de Josep Guitart i Reventós : *Lloret agraït* (sardana); *Lloret agraït* (americana per a cant); *El recién nacido* (americana per a cant); *Enriqueta* (mazurca); *Juego de danzas*, *Valz infernal para piano* i *Misa a tres voces* (1851-1885).

—ARXIU MUNICIPAL DE TOSSA DE MAR: col·lecció amb números de diverses revistes locals; *Pànxing Tot La Selva*, *La Costa Brava Sud*, *Gavarres*, *Lloret News* (2003-2005); acta matrimonial del casament celebrat entre Joan Rissech i Babí i Maria Dolors Sala i Font, de Lloret de Mar (f) (1892).

—Sr. Josep MAS i LLIBRE: Prospecte turístic *Lloret de Mar Costa Brava Girona* (1950 circa); prospecte turístic *Lloret de Mar* editat pel Sindicat de Turisme de Lloret (1930 circa); cartell promocional turístic *Lloret Night & Day* (1985 circa); dossier sobre la participació de Lloret al Primer Congrés de Turisme de Catalunya a Tarragona (1936 / 1982); dossier sobre l'escut de Lloret (1983).

—Sra. Eva CASALS i MASAT: recull de premsa, article biogràfic sobre Constantí Ribalagua publicat al diari *20 Minuts* del 17 de juny del 2005.

—Germà Andreu Maria SOLER i SEGUÍ: documentació sobre les Hospitalitats de la Mare de Déu de Lourdes a Catalunya i Espanya (f) (1960-2002).

—CENTRE EXCURSIONISTA DE LLORET DE MAR: 74 imatges fotogràfiques corresponents a les obres guanyadores del concurs fotogràfic de muntanya i natura, trofeu Montbarbat (1997-2003).

—Sra, Josefina SALT i VILANO: col·lecció d'imatges fotogràfiques en diversos suports i formats referents a l'ermita de Santa Cristina i els temporals al passeig Verdaguier (1916 circa-1954).

—Sr. Jordi FÀBREGA i ALEMANY: Fons documental de la mestra d'escola Àngels Alemany, activa a Lloret en els anys immediatament anteriors a la guerra civil (1918 / 2004)

Intervencions realitzades a diversos fons documentals

Els nous instruments de descripció.

El procés de reorganització i codificació dels fons.

Des de finals del 2004 aquest servei d'arxiu ha elaborat organitzat, tractat i inventariat els següents fons documentals:

- 509.- Fons patrimonial Fauria. (1601-1874). 1 capsa.
- 510.- Fons patrimonial Martínez-Passapera. (s. XVII-XX). 77 capsas.
- 511.- Fons patrimonial Vilà. (s. XVII-XX). 12 capsas.
- 706.- Fons entitats: Gremi d'Hotelers. (1991-2002). 53 capsas.
- 707.- Fons entitats. Gremi de Bars i Restaurants. (1977-2001). 8 capsas.
- 709.- Fons entitats. Centre Excursionista. (1997-2003). 2 capsas.
- 802.- Fons empreses: Pujol Hnos. i altres (1864-1927). 4 capsas.

D'altra banda, d'acord amb els criteris marcats per les Normes Internacionals Generals de Descripció Arxivística: ISAD (G), es continua fent la revisió i reorganització de diferents fons documentals que es conserven en aquest servei d'arxiu i, a més, s'actualitzen les seves dades en els corresponents fitxers informàtics. Sens dubte, a partir d'aquesta estandardització, serà molt més fàcil l'intercanvi de dades informàtiques, l'accés a la informació o la comprensió dels registres descriptius. Enguany s'ha procedit a la revisió dels següents fons documentals:

- 501.- Fons patrimonial Tomàs i Maig
- 504.- Fons patrimonial Conill - Durall - Surís
- 505.- Fons patrimonial Guinart - Ball-Ilatinas - Xiberta
- 506.- Fons patrimonial Coll
- 507.- Fons patrimonial Macià
- 601.- Fons personal mossèn Pere Torrent
- 602.- Fons personal Jesús Pau i Soler
- 603.- Fons personal Germinal Ros i Martí
- 801.- Fons empreses: Sociedad Unión Lloretense

Pel que fa a la documentació municipal, cal assenyalar que s'està realitzant un buidatge exhaustiu dels expedients que conformen la sèrie d'activitats (botigues, bars, restaurants, hotels...) i que abraça un període força ampli: 1955-1985. Actualment, s'han fixat més de 3.000 expedients amb la informació necessària per localitzar-los a partir de la persona interessada, l'adreça de l'establiment, el nom de l'establiment, la data d'obertura... També s'està completant la inventariació dels expedients d'obres del període 1924 al 1950, amb una descripció exhaustiva dels noms dels interessats, les adreces de les obres, el nom dels arquitectes...

Finalment, dins d'aquest mateix procés, s'ha actualitzat l'índex de la biblioteca auxiliar de l'arxiu que, actualment, ja arriba a més de 1.500 registres.

Totes aquestes descripcions, conjuntament amb les que ens arriben a través de les transferències documentals de les oficines municipals, fan que el Servei d'Arxiu disposi, actualment, de més de 75.000 registres de documents i expedients amb la seva descripció informàtica corresponent: l'assumpte general, el nom de l'interessat, la data d'actuació, descriptors específics, dades de localització... Tota aquesta informació ens permet una ràpida localització del document i, a més, ens facilita la gestió i el control global de tots els fons que conformen l'Arxiu Municipal.

Tractament dels fons d'imatges

Enguany hem tingut la possibilitat de començar a tractar els següents fons d'imatges:

- Fons d'imatges de M. Assumpció Comas. S'ha fet una primera organització temàtica de les més de 10.000 fotografies que conformen aquest fons.
- Fons d'imatges de J. Bta. Gallissà. Aquest fons està format per unes 800 plaques de vidre que daten del 1905 al 1915. Actualment se n'han pogut digitalitzar unes 400 imatges, que contenen extraordinàries vistes de Lloret, Montserrat, Barcelona i altres indrets de Catalunya.

Els projectes d'ampliació del Servei d'Arxiu

A finals de l'any 2004, en previsió que aquest servei d'arxiu arribés al límit de la seva capacitat (com ja ha succeït), es va preveure l'adequació de dos nous espais com a dipòsits per a la correcta organització i conservació de la documentació municipal.

Enguany, doncs, s'ha projectat l'adequació de l'espai que hi ha als baixos de les noves dependències d'Urbanisme i Medi Ambient, situades a la carretera de Vidreres núm. 8-10, per tal que la documentació administrativa pugui ésser tractada i controlada amb criteris arxivístics. Actualment, les reformes d'aquest espai ja estan molt avançades i, ben aviat estarà disponible per acollir en bones condicions tota la documentació generada per aquesta gran àrea administrativa.

D'altra banda, també s'ha previst l'adequament de la planta baixa de l'immoble on actualment es troba el Servei d'Arxiu Municipal. Actualment, aquest espai és ocupat pel servei de recaptació executiva que gestiona el Consell Comarcal de la Selva; però, és previst que aquesta dependència es traslladi a un altre immoble a finals de l'any 2005. Els serveis tècnics municipals ja han elaborat el projecte d'obres per a l'adequació dels baixos com a nou dipòsit del Servei d'Arxiu i, per tant, ben aviat ja es podran iniciar les obres de reforma de tot aquest espai.

No obstant això, una vegada condicionats els dos espais, caldrà proveir-los del material necessari per tal que es pugui tractar i organitzar la documentació de la millor manera possible. És per això que, recentment, s'ha aprovat el plec de condicions per a l'adquisició d'armaris mòbils (tipus "compactus") que anirien destinats a la planta baixa de l'edifici situat al c. Josep Lluhí, 24; i de prestatgeria fixa que s'instal·laria al local situat als baixos de les dependències d'Urbanisme i Medi Ambient.

Sens dubte, seran nous espais que ens han de permetre un major control sobre la documentació administrativa i, alhora, una millor conservació de la documentació que conforma el patrimoni històric del nostre municipi.

Organització del fons Guinart - Ball-Ilatinas - Xiberta

Durant els mesos d'estiu es va contractar una persona per tal que organitzés i inventariés tot aquest fons documental, que abraça un període cronològic ben ampli: del s. XVI al XX. La documentació, correctament descrita, ocupa 70 unitats d'instal·lació, 8 metres lineals de prestatgeria i 1312 registres de fitxes informàtiques. Cal esmentar, d'altra banda, que aquest laboriós treball ha comptat amb una subvenció de la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya.

Digitalització de la premsa local històrica de Lloret de Mar

Entre els projectes que es van anunciar per a l'any 2005, hi havia el propòsit de digitalitzar determinada documentació històrica per tal de preservar-la de la consulta habitual que, sens dubte, en dificulta la correcta conservació i l'exposa a danys que poden ser irreparables. D'acord amb aquesta intenció, enguany s'ha encarregat a l'empresa especialitzada TECNODOC la digitalització de la següent premsa històrica local:

Diari *El Lloretense* (1885-1886)

Diari *El Iris* (1886)

Diari *El Distrito Farnense* (1893-1898)

Diari *El Porvenir* (1896-1897)

Diari *Aires lloretencs* (1933-1936)

A partir del procés de digitalització, s'ha aconseguit una imatge en format TIFF i en fitxers PDF que permet una consulta molt més àgil i precisa a partir de la creació de bases de dades d'indexació i a través del processament de les dades pel sistema OCR. Així, doncs, l'investigador pot ampliar pàgines, imprimir-les, copiar textos, fer recerques amb paraules claus... Aquesta digitalització, d'altra banda, també ens permetrà, a mig termini, poder consultar tota aquesta premsa històrica a través d'internet, la qual cosa dona major difusió en aquests documents i, alhora, ens ajuda a preservar en millors condicions la documentació original.

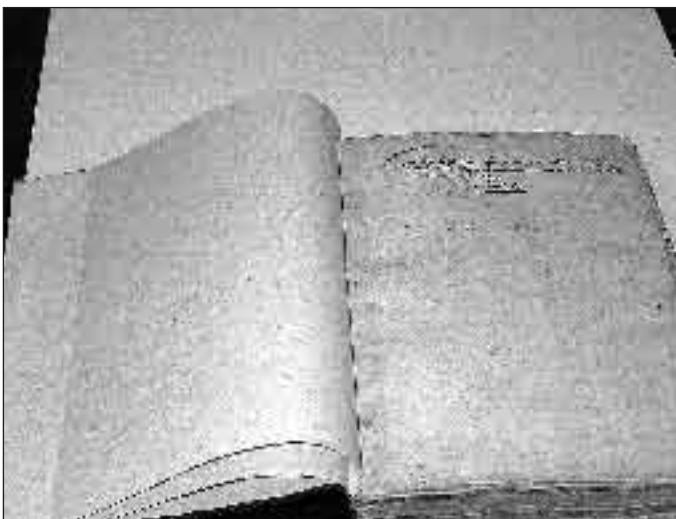
Primer número de la revista *El Lloretense*, que va aparèixer el dia 1 de gener de 1885.

Procedència: SdAMLLM.

Restauració del llibre d'actes de la universitat de Lloret de Mar

Amb aquesta actuació, que s'anuncià com a projecte en el butlletí de l'any 2004, s'ha procurat aturar el procés de deteriorament que patia un dels llibres més importants del nostre municipi: *Llibre del regiment y determinacions del Concell de la Universitat de la Vila de Lloret (1708-1807)*. Al llarg dels anys, aquest llibre ha suportat l'ús i la manipulació de molts usuaris i, sens dubte, això ha comportat greus perjudicis per a la seva conservació: el desllom d'alguns plec documentals, manca de la contracoberta, fragilitat d'alguns dels fulls... Així, per tal d'evitar que continués avançant el deteriorament d'aquest llibre, es va encarregar a l'empresa especialitzada ESTUDI B-2 una intervenció que consolidés i restaurés les parts més danyades.

En el procés de restauració, que ha comptat amb una subvenció de la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya, s'ha procedit al desmuntatge, la neteja en sec, la neteja humida, la desacidificació, el reaprest, la laminació, la reintegració del suport, l'aplanat, el cosit i el nou procés d'enquadernació (on s'ha aprofitat la pell original, un cop tractada i netejada, i s'ha afegit una nova contracoberta).

A la imatge superior, estat en què es trobava el llibre d'actes de l'antiga universitat de Lloret abans d'ésser restaurat i, a baix, imatge del mateix llibre després del procés de restauració.
Procedència: SdA/MLLM. Autor: J. Daban.

Parlem de...

Les donacions o cessions documentals al servei d'arxiu municipal

Segurament, hi ha molts particulars, associacions o entitats privades que tenen un volum important de documentació: llibres de comptes, dietaris d'algun avantpassat, fotografies antigues, manuscrits, correspondència... i que, probablement, es guardin en espais reduïts i amb poques garanties per a una bona conservació (golfes, soterranis, baguls...). En aquestes perilloses condicions és possible que la documentació acabi essent víctima fàcil de la humitat, la pols, les rates... i que, per tant, en poc temps arribi a desaparèixer un bon fons documental que podia tenir informació de cert interès per a la història de la nostra població.

Des d'aquest Servei d'Arxiu Municipal, procurem protegir i salvaguardar tota aquesta documentació que forma part del patrimoni documental de Lloret de Mar i, en aquest sentit, la Llei 10/2001 d'arxius i documents, en el seu article 14, autoritza els ciutadans i entitats privades a poder disposar els seus documents privats en els arxius públics, sempre que hi hagi un acord entre ambdues parts.

El procediment que s'ha de seguir està marcat en el reglament del servei d'arxiu municipal de Lloret de Mar, aprovat pel ple municipal en data 13 de novembre de 1977 i que estableix el següent:

Article 78

El Servei d'Arxiu vetllarà per la integritat del patrimoni documental del municipi i per la seva protecció i recuperació. Amb aquesta finalitat farà les oportunes propostes d'adquisició, d'acceptació, de cessió o de reproducció dels fons documentals d'interès per al municipi. Al mateix temps, podrà assessorar entitats, empreses i particulars sobre les condicions de conservació i tractament de la documentació.

Article 79

L'ingrés de documentació al SdA ha de ser acceptat, previ informe de l'arxiver municipal, per l'òrgan competent de la corporació, que haurà d'acordar les condicions sota les quals es realitza i les que regularan l'accés a aquesta documentació per part del propi cedent. Es confeccionarà un primer inventari de la documentació, que serà rubricat per l'arxiver municipal. L'Ajuntament lliurarà al cedent un document provatori de l'ingrés esmentat.

Article 80

El SdA portarà un registre d'ingressos on constarà el número de registre d'ingrés, la data d'acceptació, la data d'ingrés, les dades del cedent, el tipus d'ingrés i la descripció sumària de la documentació ingressada.

Article 81

Per recuperar documentació cedida al SdA en règim de dipòsit serà imprescindible sol·licitar-ho per escrit a l'alcalde. L'Ajuntament procedirà a la seva devolució d'acord amb els pactes efectuats en constituir-se la cessió en règim de dipòsit o, si aquests no existissin, a les disposicions legals que la regulen.

Per tant, la salvaguarda del patrimoni documental de Lloret de Mar també és a les vostres mans. Només cal que ens aviseu i vindrem de seguida. Estem a la vostra disposició.

Retaule de Sant Elm del segle XVI

Després d'haver escrit uns quants llibres, majorment sobre temes del passat mariner de la nostra població, l'experiència ens diu que en els treballs de recerca no es pot dir mai que s'han esgotat totes les fonts d'informació, perquè no és pas infreqüent que un cop publicat el llibre o l'article es trobin noves dades que, d'haver-les sabut trobar abans, haurien proporcionat noves referències sobre el contingut del llibre o article, que durant la seva preparació hauria estat molt valuosa per completar el contingut de la publicació.

Alguna cosa així és el que va succeir quan vaig escriure el llibre *La Confraria de Sant Elm de Lloret de Mar*. Gràcies a la bonhomia de l'amic Joan Domènech i Moner —no trobo pas paraules per agrair-li-ho com cal— dispo d'un document preciós, datat el mes de juny de 1551, relatiu al pintat i daurat d'un retaule de Sant Elm, document que va trobar mentre regirava documentació notarial sobre el nostre poble a l'Arxiu Històric de Sant Josep de Girona. Ha tingut la gentilesa de cedir-me'l per la seva inclusió en l'històric que anem construint sobre l'evolució de l'església parroquial de Lloret de Mar, en considerar que anys enrere jo havia professat una conferència que portà per títol "El nostre temple parroquial. Del gòtic al modernisme", dintre d'un cicle de conferències patrocinada per l'Ajuntament de Lloret sobre el coneixement del nostre passat, així com també per la meua modesta dedicació a l'estudi de tot allò relatiu a Sant Elm i la seva confraria lloretenca.

Abans, però, d'entrar a analitzar el document trobat per Domènech, sembla oportú fer una recopilació succinta, extreta en gran part del contingut del llibre esmentat, sobre el retaule de Sant Elm que ja sabíem que havia existit en el nostre temple parroquial. En el llibre *La Confraria de Sant Elm de Lloret* es donava àmplia informació sobre un retaule o altar nou de Sant Elm l'encàrrec de la construcció del qual es va signar el dia 6 d'agost de l'any 1741 o 1742, segons sigui l'origen de la informació recollida. El retaule es va contractar a l'escultor de Blanes Joan Illas per la quantitat de 280 lliures, moneda barcelonina, pagadores en tres terminis. La primera paga es degué fer en el mateix moment de la signatura del contracte i va ser de 106 lliures, 18 sous i 6 diners i va ser feta per aquesta confraria per Francesc Maig, mariner. Els restants terminis van ser satisfets l'un, el 30 de setembre de 1742, per la quantitat de 33 lliures, 1 sou i 6 diners; i, l'últim, el dia 30 de maig de 1774, per les restants 165 lliures, 13 sous i 9 diners.

Com deixàvem anotat en el llibre esmentat, els dos últims pagaments es veuen confirmats per dues èpoques amb les quals l'escultor Joan Illas confessa que ha rebut les quantitats esmentades.

També es transcriuen els dos documents següents:

Die 22 d'agost de 1745. Tot lo que ha cobrat Esteve Botet i Francisco Ribera en lo districte de tot un any per lo retaule de Sant Elm, importa 62 lliures, 2 sous i 5 diners, de les quals se ha pagat la suma de 61 lliures, 16 sous i 3 diners que era lo que havien bestret Esteve Botet i Joseph Gros per acabar de pagar lo escultor; y així totas las sobreditas partidas las han entregat los sobredits Botet i Ribera y ara sols queda 6 sous y 2 diners. Y per ésser així ho firmo en Lloret lo dit die Dr. Amado Soler i Leonard, Presb. Y Rector de Lloret. O sia que els lloretencs Esteve Botet i Joseph Gros, segurament dos dels membres de la Confraria, van haver de bestreure durant més d'un any una quantitat per acabar de pagar l'escultor Joan Illas.

Però la recapta que es va començar, per pagar l'avançament de diners que havien bestret Botet i Riera, es va continuar fins al dia 21 de setembre de 1746, data del document següent:

Die 21 de setembre de 1746 tot lo que han cobrar Esteve Botet y Francisco Ribera des de 22 de Agost de l'any passat de 1745 fins lo die importa 71 lliures, 12 sous i 2 diners y de dita quantitat se ha pagat a Gabriel Vidiella, daurador, la suma de 67 lliures barcelonines que junt amb les 8 lliures que tenia rebut fa la suma de 75 lliures, que era lo que estava consert lo daurar lo retaule de Sant Elm, y les restants 4 lliures, 12 sous i dos diners se han entregat al Rt. Joseph Massó Presb. y vicari (?) per refer-li porció de lo que ell <h>abia bestret que era de 6 lliures, 14 sous y 3 diners y lo que ha faltat ha pagat la confraria: Y per ésser així firman la present deffinició y demés sobredit. Dr. Amado Soler y Leonard, Presb y Rector.

Com també comentàvem en *El Llibre de la Confraria de Sant Elm*, en certa ocasió que em trobava al Museu Marítim de Barcelona per assumptes aliens a la Confraria de Sant Elm, caigué a les nostres mans una relació dels objectes que van ser retirats de l'ermita de Santa Cristina els primers temps de la revolta de 1936, i heus ací que apareix un altar dedicat a Sant Elm, del qual el Museu ens ofereix una còpia fotogràfica que consta en els seus arxius. Malgrat la cerca feta no es va trobar cap resta de l'altar entre els materials conservats al museu que s'avingués amb els detalls de la fotografia.

De com va aparèixer el possible altar de Sant Elm en la relació d'objectes sostrets de l'ermita s'explica que havent estat el Sr. Just Marlès, en diferents moments, obrer major de l'Obreria de Santa Cristina i el mateix càrrec de la Confraria de Sant Elm, en temps del rector Josep Ferrés i amb el seu consentiment, es degué autoritzar que les restes del retaule de Sant Elm que hi havia al nostre temple parroquial abans de la restauració dels anys 1914 al 1928, es traslladés per la seva custòdia a l'ermita de Santa Cristina.

Abans d'entrar en el tema del nou document haig de confessar que quan vaig escriure aquesta part del *Llibre de la Confraria de Sant Elm*, tot hi haver-li posat per títol "El retaule o altar nou de Sant Elm", no vaig posar pas prou atenció en el que havia escrit per pensar que, tal com deia l'encapçalament, podia haver existit un primer retaule força més antic que aquell que s'ha descrit, sobretot si teníem en compte que des de 1522, any en què es va acabar el nostre temple parroquial, havien transcorregut més de 200 anys fins que es tenen notícies del retaule nou del segle XVIII.

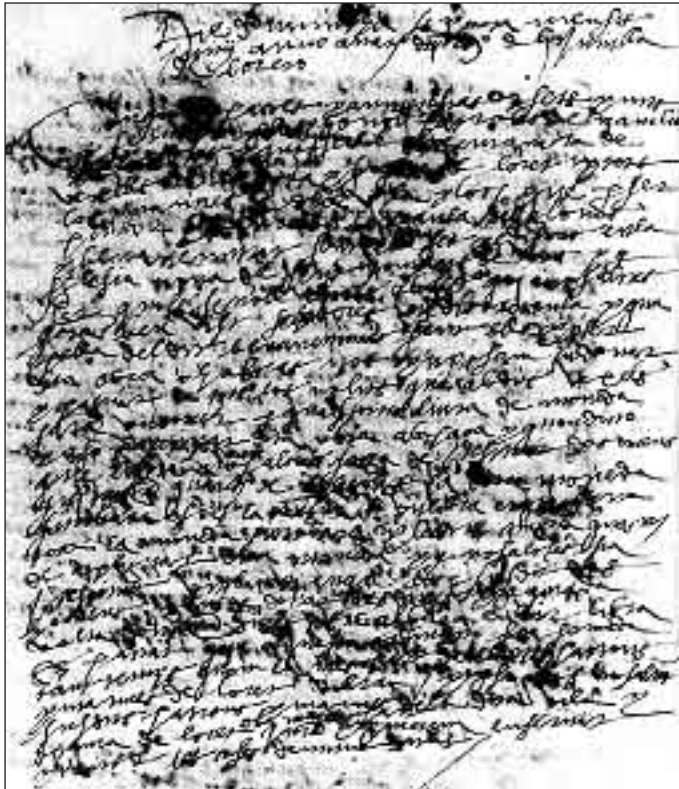
La transcripció del document esmentat és com segueix:

Die dominica prima mensis junij anno a nativitate domini m d l i in villa de Loreto.

Conquordia, pactes i avinensias fets, vists i fermats per los honorables patrons de navilis y londros y qualsevol altre manera de vexells de la vila y parrochia de Loret y tots los mariners de dita vila y loc que per fer pintar y daurar lo retaula del goriós sent Ell <Elm> fet i edificat en la iglésia de sent Romans de Loret y per fer qualsevol altres obres qui a nosaltres seran ben vist fehedores en dit retaula y quapella de dit benaventurat sant Ell <Elm>; y per fer dita obra oh obras, nos imposam en donar y pactar de tots los nòlits que ab dits vexells faram, un diner per quascuna liura de moneda y asó per asentar dita obra, ab pacta i quondició que entre nosaltres aga de instituir dos omens qui tinguan qaurechs de apleguar la dita moneda si trobarà <la dita moneda que s'hi trobarà>, so és, la un tinga un libra que assenta tota la moneda si trobarà <tota la moneda que s'hi trobarà>

i l'altre tingua quarrech de aplegar dita moneda, y per nosaltres sia instituït un clavari en què los susdits dos homens agen de donar dits dinés y per quada volta donaran dinés sobre albarà en lur libra <en el seu llibre>

És pactat que aquesta ordinació sia fermada tant temps quom la més part de dits patrons y marinés de Loret volran y per so tots nosaltres susdits patrons y marinés de la dita vila y terma de Loret o la major part, juram y prometem en servir y tenir les coses demunt ditas.

Document de contracte per a pintar i daurar un retaule de Sant Elm a l'església parroquial de Lloret.
Data: 1 de juny de 1551. Procedència: Arxiu Històric de Girona.

Del contingut del document se'n deriven dos aspectes que cal assenyalar: en primer lloc, que atès que es diu que la "concòrdia i pactes fets" es refereixen a fer pintar i daurar el retaule del gloriós Sant Elm, hem de pensar que anteriorment ha hagut d'existir un altre document que tracta de la construcció del retaule esmentat, document que de moment no s'ha trobat. En segon lloc, que la construcció del retaule esmentat, a laor de Sant Elm, es produeix uns anys abans de la data que posem de la constitució, l'any 1554, de la Confraria de Sant Elm.

Cal recordar que no es posseeix l'escriptura o document que avali la constitució de la Confraria de Sant Elm aquell any de 1554, sinó un document posterior del dia 2 de juny de 1595, precisament del dia en què l'església celebra la festivitat litúrgica del sant, data també en què es feia la presa de possessió dels nous obrers quan s'esqueia la renovació de càrrecs, de l'època en què el rector Jaume Felip i Gibert regeix la parròquia de Sant Romà de Lloret, notari, escrivà del Consell, pedagog i, en certa manera, cronista de la vila, segons Esteve Fàbregas, home que en les seves consuetes va recollir i posar al dia tot el que es referia al desenvolupament de la vida religiosa del nostre poble.

Entre els documents d'aquesta època es troba el que posa al dia les ordinacions de la Confraria de Sant Elm que s'encapçala com segueix. "Com a laor y glòria del Omnipotent Déu y de la gloriosa Verge Maria, Mare sua, y del benaurat Sant Elm o Telm fou instituïda e fundada a 9 del més de setembre de 1554 y vull present renovada y quant menester sia de nou fundada..."

Existia realment un document fundacional de la Confraria de l'any 1554 o en la renovació de l'any 1592 es trasllada una versió verbal d'aquella institució? Jo creuria que degué existir un document fundacional que tal vegada, el dia menys esperat, un buscador en arxius potser ens descobrirà.

Si acceptem, però, que la seva fundació oficial va ser l'any 1554, hem d'arribar a la conclusió que els mariners de Lloret que, com altres de la Mediterrània, tenien des de temps pretèrits com a protector Sant Elm, van voler aportar també la seva col·laboració al nou temple parroquial que feia només una trentena d'anys que s'havia acabat de construir. La gent de mar de Lloret va voler honorar el seu patró ja abans que es constituís formalment la Confraria de Sant Elm.

Per la informació que es té, el retaule de Sant Elm, construït entre els anys 1742 i 1746, es trobava dintre de la capella o zona dedicada a Sant Pere —avui altar del Sagrat cor—. El que ignorem és on es va col·locar el retaule que consta que es va pintar i daurar l'any 1551.

Si hem de fer cas de la informació que es conserva en el nostre arxiu municipal, la capella dedicada a Sant Pere no existia encara aquell any 1551. Vegem què ens diu el document esmentat, signat el 31 de novembre de 1634 pels obrers de la Confraria de Sant Pere Joan Gibernau, Antoni Fàbregas i Bartomeu Soris i dos mestres de cases de Blanes, Antoni Vivó i Valentí Soterres, per a la construcció d'un altar de Sant Pere a l'església de Sant Romà de Lloret. Quan es refereix als mestres d'obres diu *...faran, edificaran y fabricaran i acabaran de fer, edificar y fabricar una capella dins la dita Iglésia parroquial de Sant Romà de la dita present vila de Lloret, sots invocació del gloriós Sant Pere apòstol, y en lo mateix lloch ahont avuy està començada, ço és a l'entrant de la dita iglesia a mà esquerra, de la mateixa alçada, amplària y profunditat y ab la mateixa trassa y models que està feta y fabricada en dita iglesia la capella sots invocació de la Immaculada Concepció de Nostra Senyora.*

Tal vegada, en el document o contracte de la construcció del retaule del segle XVI pot constar el lloc de l'església on anava destinat el retaule. Mentrestant, ens hem d'acontentar amb la informació fins avui disponible, amb l'esperança i confiança de trobar-ne de nova, sia als arxius d'on procedeix la informació avui disponible, sia en altres no investigats com l'Arxiu de la Corona d'Aragó, del qual se sap que disposa d'informació de la nostra població de l'època considerada.

Agustí M. Vilà i Gali

Clau de volta de la capella de Sant Elm a l'antiga església parroquial de Tossa. Primer quart del segle XV.
Procedència: Extret de Zuchittello, Mario: El comerç marítim de Tossa a través del port barceloní (1357 - 1553). Foto: Antoni Lo Vulla.

EL FONS DE LA PABORDIA DE LLORET A LA CATEDRAL DE GIRONA

A partir de la integració dels comtats gironins a l' imperi de Carlemany, l'església de Girona va rebre de les autoritats reials, comtals i de la noblesa del país, diversos privilegis i donacions que generalment foren de terres de conreu. A les darreries del segle XII, el capítol de la catedral de Girona posseïa nombroses propietats esparses pel bisbat. Per tal d'ordenar i facilitar l' administració d' aquestes propietats, les seves rendes i vetllar per la recta observança dels seus drets senyorials, la corporació capitular dividí el territori diocesà en dotze zones que comprenien les propietats esmentades.

Aquelles zones o comarques reberen el nom de pabordies, al front de les quals figurava un canonge o un prevere de capítol, encarregat de seva administració. Les dotze pabordies reberen el nom dels dotze mesos de l' any: pabordia de gener, de juliol, de novembre.

La pabordia de Novembre. Per la seva importància, aquesta pabordia s'anomenà ordinàriament **pabordia de Lloret**, puix aquesta vila en fou el nucli fundacional, que en el decurs del temps s'anà ampliant fins a comprendre la major part de les comarques de la Selva, del Maresme i del Vallès Oriental. Així podem citar les parròquies de Campllong, Caldes de Malavella, Sant Cebrià i Sant Esteve de Vallalta, Sant Esteve de Montestany, Santa Maria i Sant Esteve de Palautordera, Sant Martí de Partegà, Campins, Vilardell, Massanes, Hostalric, Griens, Buixalleu, Arbúcies, Massanet de la Selva, Sils i Saliuja.

La pabordia de Lloret conserva un important fons documental que s'inicia a mitjan segle XI i arriba fins al segle XVIII. Això permet de configurar una panoràmica molt completa de la història de la vila de Lloret. La vila apareix documentada, formant part del comtat de Girona, a les primeries del segle XI, ja esmentat, que era possessió del vescomte de Girona Sunifred I. Però ben aviat l'alou de Lloret, és a dir, el seu ple domini, absolut i lliure, franc de serveis i de tota prestació real o personal, passà a mans dels senyors de Sesagudes. Efectivament, el dia 23 de gener de l' any 1041, el vescomte Guerau i la seva esposa Ermessenda, vescomtessa, van fer una permuta amb domina Sicardis, esposa d'Umbert Odó de Sesagudes, segons la qual donaven a l'esmentada Sicardis l'alou de Lloret, juntament amb el castell i amb tots els seus termes, afrontacions i pertinences. Lloret afrontava a Orient amb el terme de Tossa; a migdia amb el mar; a cerç limitava amb el Mont Barbat i amb Caulès; a occident afrontava amb el puig de Gironella i els termes de Blanes.

La menció del castell i de l'alou reclamen l'existència d'un nucli més o menys nombrós d'habitants. El conjunt de cases més o menys disseminades fou constituït en parròquia a la segona meitat del segle XI. El document de la dotació de l' església ve datat del 23 de gener de 1079. Les donacions que fa la senyora de Lloret ens deixen veure, ultra els béns mobles, les terres del terme, amb els diversos cultius que hi conreaven els "rustics" o pagesos. L' any 1104 la senyora de Lloret fa testament repartint entre els seus fills un bon nombre de propietats ubicades per tot el Maresme, Montseny, Osona, el Vallès, Gironès i Empordà.

El llegat del Castell de Lloret és el que més interessa per a l' estudi i coneixement de la història de la vila de Lloret. Aquest passa a mans dels dos germans, Bernat Gauçfred, l'hereu, i Bernat, bisbe de Girona. Ambdós germans el posseïran conjuntament, en règim d' indivisió sense cap condició. Tant pel testament com pel document sacramental que juraren els almoiners sobre l' altar de santa Anastàsia de la Seu de Girona el 19 de febrer de 1104, fan ben paleses les grans possessions de la família d'Umbert de Sesagudes, aquell qui en 1060 era present, juntament amb els prohoms de la terra, a la promulgació dels **usatges** pel comte Ramon Berenguer I.

Des del moment que els germans hereus de Lloret comencen a actuar, s'inicia una nova etapa: la branca principal deixa els cimals del Montseny i s'instal·la a Palafolls i adopta aquest nom, començant la nissaga dels Palafolls. Per la seva banda, el bisbe Bernat Umbert, en fer-se càrrec de la seva part del castell de Lloret, pacta una convenença amb el vescomte Ponç Guerau, a qui el bisbe encomana el castell de Montpalau, a fi que en tingui la castellanía per mà del comte Ramon Berenguer III. Per la seva banda, el vescomte convé amb el bisbe que el castell de Montpalau tornarà al fill de Guillem Umbert quan el bisbe ho disposi, tal com el tenia el mateix bisbe.

Vers 1110, el bisbe Bernat Umbert emprengué viatge a Terra Santa, seguint un costum molt arrelat a tot Europa en aquells temps, no sense haver fet testament, el 7 d' agost de 1109, puix tan llarg camí significava una vertadera aventura. En el camí d' anada o de tornada, el bisbe Bernat morí. En tenir notícia del seu traspàs, els canonges de Girona obriren el testament que fou executat per ordre del jutge Pere, el 8 d' abril de 1110. El bisbe disposava, entre altres llegats, que la part del castell de Lloret que tenia per la seva mare, passés íntegrament tal com ell el posseïa, al capítol de la catedral de Girona. Aquesta donació significava que l'honor del castell de Lloret seria compartit entre un laic, el senyor del castell de Palafolls, i un senyor eclesiàstic, el capítol de canonges de Girona.

També cal tenir present que del testament destaquen dues coses: en primer lloc, la quantitat de propietats de què disposava el bisbe Bernat, provinents de la seva herència familiar; segonament, que d'ara endavant, el castell i la vila de Lloret ja no seran possessió familiar únicament, sinó de dos senyors de diferent condició, com ja s'ha apuntat. S'inicia una nova etapa de la història de la vila de Lloret.

Les relacions entre els dos senyors de Lloret passaren moments de bona entesa i col·laboració, però també per temporades difícils o fases de competència. Sigui per problemes econòmics dels castellans de Palafolls, sigui a causa de malures o crisis més menys generalitzades, el cert és que ben aviat apareixen accions de tipus econòmic relacionades amb el dos senyors lloretencs.

A 6 de gener de 1165, Bernat de Palafolls empenyora, al bisbe Guillem de Peratallada i al capítol de Girona, el castell de Lloret amb totes les seves pertinences, amb el castellà i tots els feudataris, dominis, usatges i serveis que té en els termes de la parròquia de sant Romà de Lloret i de sant Esteve de Caulès, per la quantitat de 243 morabatins.

Prop de mig segle més tard, el 1217, Guillem de Palafolls dóna al seu germà bisbe, als canonges i als seus successors, tot allò que tenia en el castell de Lloret. Tal donació era fruit dels empenyoraments esmentats i que no foren satisfets íntegrament. Amb tot, els senyors del castell de Palafolls mantenien estretes relacions amb el capítol gironí perquè compartien la propietat de la vila i castell de Lloret. Com se sol dir, estaven condemnats a entendre's; però també hi havia el perill de caure en alguns abusos que enterbolien la mútua bona relació, com va succeir a mitjan segle XIII quan Pere de Palafolls i el capítol tingueren una qüestió que requerí del rei Jaume I.

A l' últim quart del segle XIV la senyoria compartida "pro indiviso", d'acord amb el testament de domina Sicardis de Sesagudes, passa a ser senyoria única que obté el capítol de la Seu de Girona mitjançant la compra de la part de Guillem Ramon de Palafolls, per 82.500 lliures barceloneses.

La primera conseqüència de la nova situació consistí en reestructurar l'àmbit de la pabordia, compreses algunes parròquies i les seves rendes que, per raó de la llunyania, no eren de còmoda administració. De data anterior de l'any 1317, l'arxiu capitular guarda el primer d'una sèrie de capbreus, l'estudi dels quals és d'un interès importantíssim per a la història dels lloretencs. En temps del bisbe Guillem de Vilamarí, el canonge Guillem de Cornellà, paborde de Lloret, fa el primer capbreu el 13 de juny de 1317 on apareixen els homes, masos, honors, possessions, rendes, censos, agràries i altres drets que la pabordia rep a la parròquia de sant Romà i sant Joan de Lloret i sant Esteve de Caulès i en tot el terme del castell de Lloret. La llarga sèrie de capbreus de la pabordia resulten interessants per a l'estudi de la vida local en tots els seus aspectes: genealògics, econòmics, agraris, etc. És la història dels homes i dones de la vila de Lloret.

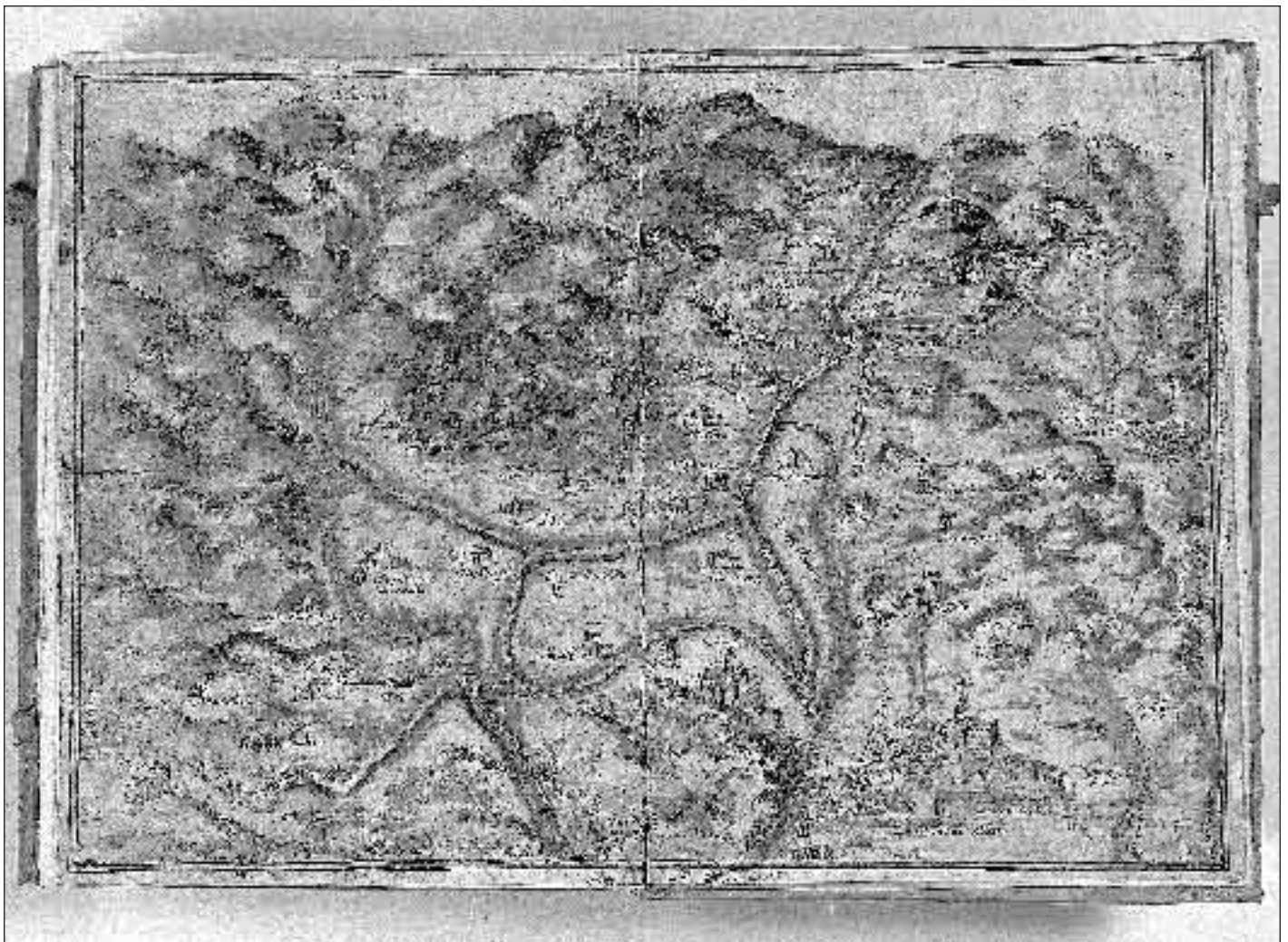
Hi ha un tema que suscita l'interès dels lloretencs, que és el pagament del delme del peix. Es tracta d'un problema apassionant donat que es manifesta en un primer període de règim plenament feudal, una etapa de decadència després de la "Sentència de Guadalupe" amb l'afebliment del poder feudal i l'afermament de les monarquies absolutes. Els pescadors de Lloret intentaren, en 1562, lliurar-se del delme del peix, però la Reial Audiència no va atendre la petició.

Una Reial Cèdula de Carles III de 1784, eximia els pescadors de Roses de pagar delme al comte d'Empúries; els de Sant Feliu de Guíxols, al monestir; els de Tossa a Santa Maria de Ripoll. També s'alliberaven els pescadors de Blanes, Pineda, Canet i Arenys. En canvi, les gestions dels lloretencs no prosperaren, de moment, al·legant que les franquícies contemplades en anteriors Reials Ordres no afectaven els drets del capítol. Finalment el 23 d'agost de 1793, els representants dels pescadors i el del capítol acordaren un nou mòdul de pagament del delme de peix, basant-se en la pesca que portarien els patrons en entrar a port. Un tema també digne d'estudi és el de l'Almadrava amb notícies detallades de la seva activitat, del muntatge i l'àmbit que comprenia. I són alligadores les disputes i convenis amb els pescadors de Tossa i de Blanes respecte a llurs almadraves.

Totes aquestes mostres i capteniments dels protagonistes de la història de la vila de Lloret i dels seus homes es fan palesos examinant la nombrosa documentació de la pabordia de Lloret o de Novembre, la més important i completa de totes les restants pabordies del capítol catedralici de Girona.

Mn. Gabriel Roura

Canonge i arxiver de la Catedral de Girona

Mapa acolorit del terme de Lloret que es troba en el capbreu del 1373-1603 en el fons de pabordia del mes de novembre a la catedral de Girona.
Data: ca. 1700. Procedència: arxiu del capítol de la catedral de Girona.

UN LLIBRE RECOPIRARÀ 1.500 FOTOGRAFIES ANTIGUES DE LLORET

L'editorial Efadós publicarà en fascicles una història gràfica de la vida quotidiana dels lloretencs des de finals del segle XIX al 1965.

Autor: Jordi DRAPER i COSTA

Consell assessor:

Albert BATLLE

Carme CIURÓ

M. Assumpció COMAS

Anna M. COSTA

Joaquim DABAN

Joan DOMÈNECH

Joan DRAPER

Àngel MARTÍNEZ

Josep RIBERA

Joan SALA

Josep VALLS

Agustí M. VILÀ

Contacte:

Servei d'Arxiu Municipal de Lloret de Mar

Carrer de Josep Lluhí, 24

Tel. 972368457

Horari: Matins 8.30 a 14.30 de dilluns a divendres

Tardes 16.30 a 19.30 dimecres

Efadós, editorial afincada al Papiol, publicarà al llarg de l'any 2006 una col·lecció de 54 fascicles, que sota el títol de "L'Abans", aplegarà més d'un miler de fotografies representatives de Lloret compreses entre els voltants de 1870 i l'any 1965, i un text que explicarà els diferents aspectes de la vila, posant l'accent en les vivències i records dels lloretencs i lloretenques.

Els fascicles, ordenats seguint el calendari festiu anual, inclouran imatges sobre els costums i les tradicions —tant les que s'han perdut com les que encara són vigents—, els carrers, els paisatges i els indrets més emblemàtics, les associacions més representatives, les indústries més destacades, els oficis ja desapareguts, els esports més populars, les escoles que han fet història a la vila, els esdeveniments locals més rellevants i molts altres temes de la vida quotidiana lloretenca.

Vista general de Lloret a principi del s. XX.
Procedència: SdAMLLM - fons Gallissà. Autor: J. Bta. Gallissà.

La periodicitat dels fascicles serà setmanal i podran adquirir-se a qualsevol llibreria de Lloret a un preu de 2,20 euros, l'exemplar. El primer serà un fascicle de presentació que es lliurarà gratuïtament a qui ho desitgi, junt amb les cobertes i sobrecobertes del llibre. Els no residents podran optar a una subscripció a la mateixa editorial, que proporcionarà els fascicles per correu ordinari.

En acabar la col·lecció s'obtindrà un volum de 650 pàgines amb gairebé 1.500 imatges, prèviament restaurades digitalment. La majoria de les fotografies que apareixeran al llibre són inèdites i provenen de col·leccions familiars, a les quals s'ha accedit després d'una intensa recerca.

En els darrers cinc anys, l'editorial Efadós ha publicat, dins la col·lecció "L'Abans", llibres referents a una quarantena de pobles com Manresa, l'Hospitalet, Mataró, Sant Feliu de Llobregat, Girona o Banyoles. Paral·lelament a Lloret, el 2006 es publicaran llibres a Palafrugell, la Bisbal d'Empordà, Sant Feliu de Guíxols i Cassà de la Selva, entre d'altres.

Jordi Draper i Costa, antropòleg i periodista lloretenc, és al capdavant d'aquest projecte editorial realitzant la recerca, identificació i catalogació de fotografies, la recopilació de la informació a partir de testimonis de l'època i la redacció definitiva de l'obra. L'autor compta amb la col·laboració de l'Ajuntament de Lloret de Mar i amb el suport del Servei d'Arxiu Municipal i també amb la supervisió d'un equip de persones implicades en el món de la cultura i que integren el Consell Assessor. El resultat del treball conjunt és un llibre d'alt valor històric i etmològic, que recull de forma planera i íntegra en un sol volum el rigor històric ben contrastat a través de la memòria històrica local explicada per testimonis vius de l'època tractada.

L'autor i l'editorial fan una crida a totes aquelles persones o famílies de Lloret que tinguin fotografies anteriors a l'any 1965 i que vulguin deixar-les per tal que puguin ser reproduïdes. Aquestes seran retornades al més aviat possible als propietaris. Els interessats poden adreçar-se o trucar al Servei d'Arxiu Municipal i deixar nom, cognoms i telèfon. L'autor es posarà en contacte amb tots aquells que vulguin col·laborar amb el projecte.

Jordi Draper i Costa

Processó de Santa Cristina al voltant de 1910.
Procedència: SdAMLLM - fons Gallissà. Autor: J. Bta. Gallissà.

DOCUMENTS DE LLORET

“Riu una mica... Aaaaiixi està bé!” A partir d’aquests instants, la propera cosa que devia sentir el xofer del Sr. Llobet, assegut al volant del «seu» Chevrolet; devia ser el clic de la màquina de fotografar d’en Pepet Vilà. La fotografia estava presa, sols era qüestió de positivament-la i veure’n el resultat final.

No ens ha d’estranyar que aquest, fins avui, anònim xofer, com molta gent que té un ofici, s’hagi fotografiat fent la seva feina al costat dels seus útils de treball; qui no recorda fotografies de pescadors al costat de les barques, puntaires amb els seus coixins o la postal d’un carboner al costat de la carbonera? Així doncs, gràcies a aquestes imatges que han arribat fins avui, tenim la sort de veure les seves il·lusions, d’imaginar com era el seu entorn i entendre millor tot el que passava.

Quan mirem una fotografia, la major part de les vegades, no veiem més enllà del que realment ens pot mostrar la seva contemplació. En ocasions ni tan sols ens interessa on està feta o per què es va fer i potser haurà de passar molt de temps perquè algú, tal vegada, s’interessi per uns detalls que es poden valorar d’insignificants, o no.

Per la pulcritud del xofer, la seva bata perfecta i el posat correcte de la gorra i les ulleres, quasi podem afirmar que ens trobem davant d’una persona d’acurada neteja i ordre. El cotxe tot i tenir un ús per a camins rurals, és a dir sense asfaltar, està molt net, sense cap bony o trompada ni ratllada aparent a la seva carrosseria i amb la funda de la capota ben posada i tensada. El cotxe ja ha fet força quilòmetres, com ho demostra el fet que no té cap pneumàtic de la mateixa marca i amb una caixa d’eines que es troba a sobre de l’estrep, amb clars signes d’haver-se obert moltes i moltes vegades. A més, el que s’hi fes instal·lar una botzina extra, possiblement una «Klaxon» mecànica¹, de soroll fort i contundent, em fa pensar que sovint es creuava amb d’altres vehicles o carruatges per camins rurals.

Altres detalls ens parlen del seu propietari, el Sr. Llobet, que per l’estat de conservació del cotxe havia de ser exigent i impecable per la seva condició pública. A més li agradava tenir un control sobre les seves despeses, ja que va fer instal·lar-hi un comptakilòmetres², que en aquelles dates s’oferia com un extra, i que en la major part de les vegades no era precisament el control de la velocitat el que es volia vigilar, sinó el cost de consum de gasolina, d’oli i els quilòmetres que es feien cada mes.

Lluís de Llobet i de Pastor, farmacèutic i polític, va néixer a Lloret de Mar el 3 de gener de 1881 i ja des de molt jove va deixar veure la seva doble vinculació a la política i a la farmàcia militant als 21 anys a la Lliga Catalana i obrint el 1905 una farmàcia al c. Bernardes de Girona. El 1918, feia poc temps que el Sr. Llobet havia deixat l’alcaldia de Girona (1916-1917) i empenia la nova tasca de diputat provincial i diputat per la Mancomunitat. Lògicament necessitava d’un mitjà de transport i decideix adquirir un Chevrolet tipus «490» model 1918 al qual li correspon la matrícula GE-201.

Procedència: SdAMLLM - fons Vilà. Autor: Josep Vilà.

Quan Lluís de Llobet i de Pastor va adquirir aquest Chevrolet, l’empresa que el fabricava, la Chevrolet Motor Division, ja formava part des de 1915 del grup General Motors que a partir de 1908 es crea als Estats Units, davant de l’imprevisible creixement de la Ford Motor Co., al front de la qual, Henry Ford es va proposar posar rodes al món, amb el seu Ford model T, el primer automòbil construït amb peces embotides, la qual cosa va permetre la seva construcció en sèrie. El 1915, Chevrolet, amb una producció de 13.600 automòbils és el més clar competidor de Ford. En pocs mesos i de manera molt ràpida, gràcies al Chevrolet model «490», la G.M. podrà anar retallant vendes a la Ford i entrar en el joc de qualitat-preu que tant ha beneficiat a Ford. El 1918, el model 490 era el cotxe més venut del grup General Motors. El seu motor, un quatre cilindres refrigerat per aigua, era fiable i amb molt poca manutenció. El cotxe sortia amb un canvi de tres velocitats més marxa enrera i el model de carrosseria de la foto és conegut pel fabricant com «touring», mentre que aquí tothom en deia carrosseria «torpedo».

El 1924, el Sr. Llobet va decidir vendre el seu Chevrolet per comprar un altre automòbil, també americà, un Buick, que a Girona en tenia la representació el Garatge Callicó, que es trobava on avui dia hi ha el nou edifici del Banc d’Espanya, al qual li va correspondre la matrícula GE-704. Però el Chevrolet no va anar a la ferralla, ja que el va comprar el 1924, en Valentí Mas Masvidal de Vic i el 1926 va ser de nou traspassat a nom de Francisco Vaquer de Vinaroz. A partir d’aquesta data ja no figura cap canvi més en els registres del anuaris del RACC. Però gràcies a una recopilació que vaig fer dels primers 1000 vehicles matriculats a Girona en els arxius d’Indústria, s’ha aconseguit trobar que el GE-201 encara funcionava un cop passada la nostra Guerra Civil i es va donar de baixa administrativa pels anys 50 quan encara anava a nom del Sr. Vaquer de Vinaroz.

Salvador Claret i Sargatal
Col·lecció d’Automòbils Salvador Claret

1. La botzina mecànica es troba al costat de la mà dreta del xofer.
2. A la roda del davant esquerra es pot veure la corona i el pinyó del cable del comptakilòmetres.